

Píseň: EZ312 - Kriste, jenž jsi smrt podstoupil + **modlitba;**
Čtení: Mk 15, 33-41

Milí přátelé,

minulý týden jsme spolu prošli příběhem ukřižování Ježíše Krista. Kromě jiného jsem hovořil o tom, že i z kříže mohl Kristus sestoupit. To by však bylo stejné „donucení“ lidí k víře v Boha, jakého se dopustili římsí vojáci vůči Šimonovi z Kyrény, když ho donutili nést Kristův kříž.

Kromě nesmírného fyzického a psychického utrpení ukřižování Kristus snášel i při úmírání posměch - proč nezachrání sebe, když prý zachránil tolik jiných? Posměch, který pocházel i od spravedlivě odsouzených zločinců kolem něj.

Dnes před námi leží oddíl krátký, protože nese dalekosáhlé ovoce. Ježíšova smrt (a vzkříšení - o tom příště) jsou centrálními a nepominutelnými pilíři křesťanství.

Tma

V poledne dne Ježíšova ukřižování se začaly dít divné věci: Nastala tma po celé zemi¹. To je v pravé poledne děsivé samo o sobě. O to Markovi šlo. Smrt Božího syna, dokonce samotného vtěleného Boha, je již blízko. Temné síly se chystají na své vítězství. Zlo a smrt se stanou konečným vládcí tohoto světa, neboť zvítězí i nad Stvořitelem světa.

Avšak tato tma trvala od poledne do tří hodin. Teprve ve tři hodiny Ježíš zvolal ono slavné: Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil. Poslední události Ježíšova pozemského života tedy přicházejí v době, kdy temnota již pomíjela!

Nehledejme tedy, jakým nebeským ukazem k této tmě došlo. Je zcela jedno, jestli šlo o zatmění slunce, hustou a nízkou oblačnost nebo třeba větrem přinesený popel z nějaké vybuchlé sopky. I my už známe mnoho způsobů, jak může nastat tma v pravé poledne. Hospodin jich zná mnohem více.

---

¹ Myšlena je pravděpodobně Judská provincie.

Raději nechme promluvit kánon: Tma či temnota je jednou z tzv. „egyptských ran“. Tedy jednou z událostí, jež měly přesvědčit faraóna, že Hospodin si skutečně přeje propuštění svého lidu a má moc ho zařídit. Temnota je v Ex 10, 21nn předposlední z těchto katastrof. Po ní přišlo už jen vybití všeho prvorozeného v Egyptě. Tato temnota trvala v Egyptě tři dny - Ježíš bude do třetího dne v hrobě a temnota kolem Ježíšovy smrti trvala také tři hodiny². Avšak tato tma nebyla v Egyptě po celé zemi, Israelci měli ve svých domovech světlo (Ex 10, 23). Tato událost byla také koncem vztahu mezi Mojžíšem a faraónem.

Tak stejně jako měli Israelci v Egyptě ve svých domech světlo, i Ježíš zemře při silícím slunečním svitu. Přidejme, že tento motiv „nového dne“ se objevuje vcelku často. Také např. Jákobův celonoční zápas s Hospodinem u potoka Jabok končí: „Jákobovi vzešlo Slunce, když míjel Peniel, ale v kyčli byl chromý.“

Symbolika tmy a světla je hluboká, bohatá, užitečná a celosvětová. Tak Marek využívá nejen známých biblických motivů z Exodu, ale i všelidského porozumění těmto symbolům. Tma byla odjakživa spojována s nebezpečím, smrtí, životu-nepřátelskými silami (Ž 11, 2). Ve tmě se domlouvají svévolníci a zlí lidé. Kdo je ve tmách, nezná světlo, a tak nezná pravdu, zná jen „nic“ (Ž 82, 5) atd.

Avšak „žádná tma pro tebe není temná; noc jako den svítí, temnota je jako světlo“, zpívá žalmista o Hospodinu Ž 139. Tma sama o sobě není nic zlého. Tma je krásná a nezbytná součást života v tomto světě. Že ji lidé zneužívají k mnoha špatnostem je lidské rozhodnutí. Bláhové v domněnání, že tma může člověka a jeho činy skrýt před Hospodinem.

Zvolání

Po tříhodinové tmě, nezměrném fyzickém a psychickém utrpení popravou na kříži a po mnohém posměchu, zvolal Ježíš

---

² Třetí den, nebo „čas po třech dnech“, je v celém kánonu časem důležitého rozhodnutí. Podobně např. Jiftáchova dcera v Sd 11 a mnoho dalších oddílů.

Nazaretský, král židovský, vtělený Stvořitel světa: Eloi, Eloi, lema sebachtani.

Vždyť viděl, že síly zla v podobě tříhodinové tmy zvítězily. Neobstál před Hospodinem, nenaplnil jeho vůli. Tupen umírá, zatímco jeho reformní hnutí se rozpadlo - nikdo z jeho učedníků není ani pod křížem. A tma zůstává.

Ježíš byl plným člověkem. Zažil pocit opuštěnosti Bohem. Zakusil nejhlubší zoufalství i nejhorší utrpení. V dojmu, že ho Hospodin opustil, zemřel.

A že byl také plným Bohem? Právě proto, že byl také *plným* Bohem, nemá tento Bůh nejmenší obtíž se v Kristu stáhnout do takové míry, jakoby s ním vůbec nebyl. Možná Kristus zemřel jako zoufalec subjektivně i objektivně. Možná však umírající Ježíš ještě zahlédl vzcházející slunce a sílící světlo.

Stejně jako zápas v Getsemanské zahradě, i toto zvolání je svědectvím o hloubce Kristova lidství. O tom, že se bál, měl svá přání a chtění. Prožíval opuštěnost, samotu i pocit selhání. Proto je tento Kristus hlavou Církve a ustanovovatelem Církve. Proto máme následovat jeho příklad.

Tak hluboko se sklonil Stvořitel světa ke svému milovanému stvoření, že prožil všechno, co prožívá každý z nás. Ne snad, že by to jinak nepoznal. Ale abychom my měli pocit, že jsme Bohu blíž, než si myslíme.

Nepochopení

Ani v tomto zvolání však nebyl Ježíš na kříži pochopen: Okolostojící měli za to, že Ježíš volá Elijáše. „Jen“ Elijáše, zatímco volal svého Boha. A tak chtěli ještě prodloužit Ježíšův život - třeba konečně přijde ten zázrak, na který čekají, aby mohli v Krista uvěřit. Podali Kristu houbu namočenou v octě - ale Ježíš vykřikl a zemřel.

Ani přímý svědkové Ježíšovi smrti, kteří tak trochu doufali, že se dočkají nějakého zázraku, Ježíše nepochopili.

Tak byl Kristus znovu a znovu špatně chápán svými učedníky, kteří ho někdy ani neposlouchali (srv. předchozí oddíly a výklady

k nim). Znovu a znovu ho nechápali ani ti, které uzdravoval (již od počátku Markova podání - Mk 1, 35-38). Nepochopilo ho synedrium, nejvyšší židovská rada. Státní moc se jím zaobírat moc nechtěla, raději ho bez důkazů odsoudila na smrt.

Stejně jako byl Ježíš nepochopen ve svém životě, byl nepochopen i ve své smrti. A ve svém vzkříšení? Tam vlastně ještě méně.

Konečně!

Ale přesto pominula tma a vzešlo světlo. Chrátová opona byla ve chvíli Ježíšovi smrti roztržena. Tato opona oddělovala tzv. „nejsvětější svatyni“ nebo „svatyni svatých“ od ostatních částí jeruzalémského chrámu. Do této svatyně směl vstupovat jen velekněz a jen jednou za rok, a snad tam vyslovoval Boží jméno. Poslední uvedené nevíme jistě, neb velekněz byl vždy jen jeden a byl v tomto prostoru vždy sám. Tato „svatosvatyně“ byl malinkatý prostor v němž nebylo nic, jen tma.

A tento oddělený prostor, kde jedině bylo dovolenou jednou za rok vzývat Hospodina jeho pravým jménem, byl Kristovou smrtí symbolicky otevřen všem. Není již oddělení nejsvětějšího od svatého. Není oddělenosti Boha od světa (a nikdy tato oddělenost neexistovala!). Plně se dal Hospodin poznat ve svém milosrdenství k nám. Plně se k nám sklonil jako jeden z nás. Plně za nás zemřel, aby přestala panovat iluze oddělující a rozdělující opony.

A konečně někdo poznal a pochopil, kdo byl Ježíš Kristus (v. 39). Byl to pohan jako řemen: Setník, který hlídal ukřižované, kdo jako jediný v Markově podání poznal a vyznal, že Ježíš „byl opravdu Syn Boží“.

Tak i čtenář evangelia konečně poznává pravdivou odpověď na otázku Ježíšovy identity. Konečně víme „kdo to jen je...?“ Byl to Syn Boží. Ne „jen“ Kristus, Pomazaný, Očekávaný, Mesiáš. Ježíš byl Boží Syn. Ale pochopit to dokázal jen naprostý pohan a až tvář v tvář Kristově smrti.

Ježíšovo Synovstvo nerozpoznali ani jeho nejbližší, ani když viděli spoustu mocných činů a slyšeli Ježíšovo učení. Milostí jsme spaseni - jako tento setník! Ne svými výkony.

Zpovzdálí

A kdesi v dálce stály také ženy (v. 40). Viděli, jak Ježíš zemřel. Sice v dálce, ale tak trochu s ním pořád byli. Alespoň ve svých očích. V Kristových byl sám a opuštěn. Tak vedoucí a dědickou roli apoštolů-mužů přebírají v evangeliích právě ony. Žádný z dvanácti asi nebyl u ukřižování.

Jsou to ženy, kdo vytrval ve své službě Kristu (BKR, v. 41). Neutekly a nerozprchly se jako apoštolové, včetně Šimona-Petra. A jejich služba Kristu bude pokračovat i po Ježíšově smrti - půjdou pomazat jeho mrtvé tělo. Kde jsou muži se svou silou, chytrostí, odvahou a šikovností? Kde je Kristus, se svou chytrostí, moudrostí, šikovností, charismatem, šarmem a vzděláním?

Učedníci se plní strachu někde skrývají, Ježíš je mrtev. Co zůstalo, je láskyplná péče, láskyplná služba. Jakoby snad ty ženy skoro pochopili... alespoň v praktické rovině...

Tak tyto ženy stojící opodál, které o Ježíše pečovaly, přinášejí příklad praktické aplikace následování toho, který „zvítězil ve své oběti“. Toho, jehož vítězství je „skryto pod křížem“.

Důsledky

Křesťanství vyznává, že Kristus se stal obětí za naše hříchy. Po vzoru starozákonních obřadů (Ex 29, 1-14; Lev kapitoly 4-7+10+14+15+16 atd.) bylo možno splatit hřích, a tak dluh, před Bohem jen smrtí jiného živého tvora. Tak byli obětováni beránci, býčci, holoubata, kozlové atd.

Tak hluboký je od počátku lidského života náš hřích, že ho nelze odčinit. Tak je člověk i lidstvo trvale pokřiveno hříchem natolik, že nemůžeme udělat nic dobrého v Hospodinových očích, bez pomoci Ducha svatého.

A bije nás do očí, že je to vlastně objektivní pravda. Každý, kdo má dost odvahy a pokory, aby se podíval sám na sebe tak

pravdivě, jak jen člověk může, nemůže oponovat učení o dědičném hříchu. Všichni jsme hříšníci již od počátku. Všichni jsme sebestřední, sobečtí, svévolní a pyšní. Ačkoli někteří více než jiní.

Proto se nemůžeme před Hospodinem ospravedlnit slovy, natožpak skutky. Proto se Hospodin rozhodl, že za nás zemře on sám. Aby nás zase vysvobodil z otroctví. Jako kdysi Israelce z Egypta, tak všechno lidstvo v oběti Ježíše Krista. Zaplatil za nás výkupné (1Kor 6, 20+7, 23; 1Tim 2, 5-6 atd.) v podobě smrti Boha a krve jediného nevinného, protože plného člověka i Boha.

Tak může člověk konečně dosáhnout plné a skutečné svobody - ve víře v Krista. Je nápadné, že i jiná náboženství míří ke svobodě, od židovství k buddhismu. Skoro jakoby nešlo o Krista jako člověka se jménem, ale o Boží přiblížení se k lidem pro naši svobodu.

Kristova oběť je pak obětí za *všechny* lidi. Není jen pro vybrané. A už vůbec ne jen pro ty, kteří se o ní dověděli. Kdyby tomu tak bylo, tak chudák Mojžíš a Abraham... Ale že pro Hospodina nehrají naše kategorie času a prostoru žádnou roli, jsme již mluvili několikrát.

V Kristově oběti byla přemožena smrt, která je v biblickém pohledu odplatou/mzdou za hřích (Ř 6, 23). Proto chrámové oběti - smrt obětovaného zvířete vykupovala z hříchu³. Jen oběť něčího života mohla zachránit život. Avšak tím, že si smrt vzala nevinného a bezhříšného Krista, přestoupila svoje pravomoce a pozbyla své moci.

Tak tomu, kdo věří v Kristovo vzkříšení, již nevládne Zákon, a tak hřích, a tak smrt. Nýbrž Hospodin, a tak život, a tak svoboda. Takový člověk je „spasen“ (zachráněn), tedy přijímá Boží

---

³ Zde si uvědomme, že pro většinu obětníků šlo o zvíře, s ním vyrůstali od jeho porodu. Nešlo o nějakou „lacinou oběť“ nebo dokonce „lacinou milost“. Kromě znatelné ekonomické ztráty šlo také o ránu psychickou a emoční - vždyť jsme tomu ročnímu např. beránkovi pomáhali na svět, žili s ním naše děti atd. Kristova oběť tento obsah „jen“ zesiluje, protože šlo o lidskou bytost. Zároveň však bylo toto výkupné dostupné i těm nejchudším - bylo možno obětovat jen hrst mouky smíchané s olejem. Hospodinův zákon skutečně „je dokonalý, udržuje při životě. Hospodinovo přikázání je ryzí, dává očím světlo“ (Ž 19, 8+9)

vykoupení⁴ v Kristu. A stačí k tomu jen víra - už není zapotřebí ani ta hrst mouky.

Tak je Kristova oběť pokračováním starozákonních svědectví. Nový zákon nepřináší (zatím) něco radikálně nového, ale jen přirozené pokračování Božího zjevení pravdy, lásky a milosti vůči nám. Ačkoli smrt Boha za lidský hřích je v jistém smyslu něco zcela radikálního a pro mnohé nepřijatelného.

Závěr

Toto byl tedy Boží plán v jeho vtělení v Ježíši Kristu: Vykoupit lidstvo z jeho hříchu. To byla Boží vůle pro Ježíše Krista, k níž se Kristus plně přiznal, plně ji žil a obstál až do konce: Být nejen učitelem a reformátorem, ale také obětním beránkem. Proto nebyl Ježíš žádnou loutkou, proto zejm. Markovo podání znovu a znovu ukazuje, že Ježíš se nemusel k této vůli přimknout. Avšak k jaké lepší se přimknout? Za jakou lepší vůli by Ježíš vyměnil vůli svého Stvořitele, milostivého Hospodina?

Bylo by lepší, kdyby Ježíš lidsky uspěl ve své reformě židovství a nezemřel? Rozhodně ne. Lidé ve své hříšnosti (jež se nejčastěji projevuje pýchou a sebestředností) přeceňují právě lidské schopnosti, systémy, informovanost a učení. Je dobré učit a učit se - tak již Bible od počátku do konce! Ale žádný systém, žádné učení, žádná Církev, žádné náboženství nepřinesou člověku spasení, rozhřešení, vykoupení ani život věčný. A tak svobodu. To může pouze Stvořitel světa, Hospodin zástupů, nebeský Otec všech lidí. A *všem* toto nabídl. Ačkoli právě v západním světě dnešní doby chtějí rodiče „vydobýt“ svobodu svým dětem skrze vzdělání, majetek, kroužky a znalosti... Zbytečně... Hříšně... Bláhově...

To skutečně šokující, bláznovské a radikálně nové nás však ještě čeká. Žádné podání evangelia nekončí Kristovou smrtí - ale pokračuje. Jakoby smrt nebyla koncem...

Hospodin nás totiž v Kristově oběti nejen vykoupil, ale v jeho vzkříšení nám daroval ještě mnohem víc, než „jen“ vykoupení pro tento časný svět.

---

⁴ Skutečně ve smyslu oběti zaplacení odpovídajícího obnosu za otroka!

Píseň: EZ695 - Z přetěžkého kříže + **Modlitba Páně**

Rozhovor

Příště: Mk 15, 42 - 16, 8